

Kultywujmy pamięć o grobach

Stary Cmentarz w Tarnowie na Zabłociu powstał w 1788 roku na krańcach miasta, na terenie ówczesnej dzielnicy Zabłocie obok kościołka Najświętszej Marii Panny, wokół którego wcześniej znajdował się niewielki cmentarzyk. Jest jednym z najstarszych zachowa-

nych i użytkowanych do dzisiaj cmentarzy w Polsce.

Najstarsze zachowane na nim nagrobki pochodzą z końca XVIII wieku. Wpisany jest do rejestru zabytków. Jest uznawany za jeden z najpiękniejszych w Polsce, nie tylko ze względu na zabytki sztuki sepulkralnej, ale także ze względu na położe-

nie, drzewostan, kameralność i niepowtarzalną atmosferę.

Cmentarz zajmował początkowo niewielki obszar między dzisiejszymi ulicami Konarskiego i Tuchowską. Był odsunięty od ulicy Tuchowskiej pasem ziemi.

W pierwszej połowie XIX wieku zanim zbudowano pierwszą partię muru poszerzono go o ten pas ziemi. Następnie

w 1836 roku utworzono na południe od cmentarza katolickiego drugi, przyległy do niego cmentarz ewangelicki. W 1872 roku połączono obydwie cmentarze w jeden dodając grunty na południu i zachodzie nad rzeką Wątok. Od tego czasu zajmuje obszar taki jak dzisiaj.

Na Starym Cmentarzu w Tarnowie zachowały się napisy tworzące swoistą księgę cmentarną pełną westchnień, zawołań, zwrotów, wierszy, informacji mniej lub bardziej obszernych jak napisał w swojej książce „Cmentarz Stary w Tarnowie” spoczywający na tym cmentarzu Stanisław Potępa.

Tu trzeba wspomnieć, że problematyką napisów na Starym Cmentarzu w Tarnowie zajmowali się oprócz wymienionego między innymi Jacek Kolbuszowski, Witold Gryl, Urszula Szuter, Aldona Babiarez, Marek Trusz i Antoni Sypek.

Mówią nam one wiele. Podnoszą zasługi dla ojczyzny, miasta. Chwalą cnoty obywateli tam spoczywających.

DOM Józef Starkel ur. 10 marca 1807. Doktor Medycyny spędził życie na usługach ojczyzny i ludzkości zm. 15 września 1875.

Felicja z Jaworskich Starkłowa zm. 12 maja 1851 r. Najlepszym rodzicom w żalu nieutulone dzieci. Można powiedzieć, że jest to zwięzły opis.

Oprócz dużej liczby takich napisów znajdują się napisy rozbudowane jak chociażby na późnobarokowym nagrobku Józefy z Burskich Radzikowskiej zmarłej w 1805 roku.

*Pamięć cnotcie, nie pysze
Z śmiałością drążona
Od męża – Bo choć w kwiecie
Rzadka Matka, Żona.
Przechodniu westchnij tkliwie
Zastanów się chwilę
By czczono twe popioły
I zimne w mogile
Dwudziestego szóstego
Dnia miesiąca marca
Osiemset piątego roku
Poszła losem starca.*

Czytając niektóre epitafia można by napisać krótki życiorys osoby tam spoczywającej. Tak jest w przypadku Piotra Łatyńskiego oficera 10 Brygady pancерnej generała Maczka zmarłego 15 sierpnia 1985 roku.

Piękny tekst znajduje się na grobowcu Anieli Niedzielskiej urodzonej 8 sierpnia 1905 roku a zmarłej 5 września 1929 roku.

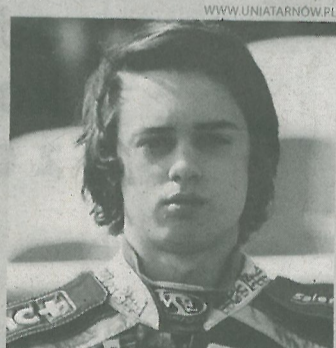

Kwesta na Starym Cmentarzu w Tarnowie

W tym roku od nas odeszli...

Czesław Sterkowicz
(1936-2016) - Długoletni dyrektor IV Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie oraz nauczyciel historii w wielu Szkołach Podstawowych m.in. w Komornikach, w Olszynie, Jodłowie Tuchowskiej oraz w Łękawce. Autor licznych artykułów naukowych i książek z zakresu historii regionu tarnowskiego. Za swoje zasługi dla miasta został odznaczony licznymi medalami i odznaczeniami.

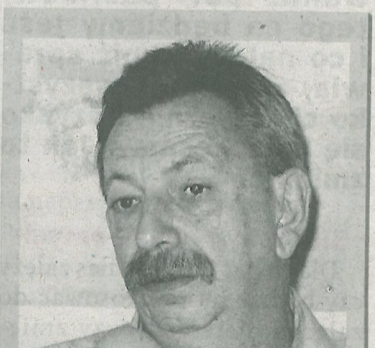
Krystian Rempała
(1998-2016) - Były polski żużlowiec. Drużynowy mistrz Europy juniorów. Wychowanek Stali Rzeszów. Licencję żużlową uzyskał w 2013 roku na torze w Rzeszowie. W 2016 roku zdecydował się na kontrakt z Unią Tarnów występując w czterech meczach Ekstraligi, zdobywając w 18 biegach 18 punktów i 3 bonusy. Był bardzo dobrze zapowiadającym się zawodnikiem. Miał ogromny talent i doświadczenie jak na swój młody wiek.

Zygmunt Zimowski
(1949 - 2016) - Były Przewodniczący Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia, biskup Radomski, bliski współpracownik Jana Pawła II, wybitny teolog. To dzięki niemu powstały: w Kupieniu Dom Radosnej Starości, Ośrodek Edukacyjno-Charytatywny Emaus w Turnie oraz Fundacja Dać Sercom Nadzieję. Za swoje liczne zasługi dla Diecezji Tarnowskiej i nie tylko został odznaczony wiele razy licznymi medalami i odznaczeniami.

Józef Stalmach
(1952 - 2016) - Były Oficer Wojska Polskiego, absolwent Wojskowej Akademii Technicznej. W 2014 roku reaktywował w Dąbrowie Tarnowskiej Jednostkę Strzelecką „Strzelec”. Był dowódcą Jednostki Strzeleckiej JS 3059 Dąbrowa Tarnowska im. Bohaterów Powiśla Dąbrowskiego, organizacji edukacyjnej, patriotycznej, wychowawczej i obronnej.

Wojciech Magdoń
(1954 - 2016) - Były wicekurator, zastępca prezydenta miasta Tarnowa w latach 2004-2006, współtwórca systemu zarządzania edukacją Edunet w Tarnowie, radny Rady Miejskiej w Tarnowie w latach 1998-2002 oraz dyrektor Delegatury Kuratorium Oświaty w Krakowie w latach 1998-2004. Autor wielu publikacji dotyczących oświaty, a także wieloletni trener szkoleń z zakresu zarządzania oświatą.

naszych przodków

*Odeszłaś cicho... bez słów
pożegnania
Jak ten co nie chce
swą rozłąką smucić
Jak ten co wierzy
w godzinę roztania
Ze ma niebawem z dobrą
wieścią wrócić,
Nawet w ostatniej żywota
iskierce
Łez naszych twoje
oszczędziło serce.*

Na grobach dziecięcych częstym motywem wśród inskrypcji są oryginalne fragmenty lub parafrazy trenów Jana Kochanowskiego, także z motywem snu lub kołysanki.

Na grobie Heni Irzykowskiej zmarłej w 15 wiośnie życia widnieje napis:

*Do grona aniołków
w królestwo Boga
Odeszłaś od nas Heniu droga
Choć serca nasze w bólu pozostały
Z wolą najwyższego
zgodzić się musiały.*

Mamy tu do czynienia jak pisze Urszula Szuter z motywem „poboru aniołków do nieba”.

Na cmentarzu Starym w Tarnowie można się wiele nauczyć. Przede wszystkim

pokory, której tak często nam brakuje.

Nagrobki są wyrazem hołdu dla zmarłego. Są oznaką poważania, a jego celem jest, by zmarły nie został zapomniany. Pamiętajmy jednak, że Stary Cmentarz w Tarnowie podobnie jak to było z dawnymi cmentarzami przykościelnymi wielokrotnie przekopywano.

Kości składano pod płótem cmentarza do wspólnej mogiły robiąc w ten sposób miejsce na nowe pochówki. Równocześnie usuwano systematycznie stare, zapomniane po kilkudziesięciu latach nagrobki i stawiano nowe. Dzisiaj podziwiając to, co stanowi o naszej tożsamości nie zapomnijmy będąc na Starym Cmentarzu w Tarnowie zapalić również światło tym wszystkim zapomnianym tam spoczywającym.

I jeszcze jedno. Stary Cmentarz w Tarnowie jest świadectwem życia i pracy naszych ojców i dziadów. Jest dziedzictwem narodowym i miejscem, o które szczególnie należy dbać.

Od 1994 roku członkowie Komitetu Opieki nad Starym Cmentarzem przeprowadzają kwestę w dzień Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny. Za pienią-

dze zebrane od społeczeństwa w trakcie kwest odnawianych zostało ponad 50 nagrobków najbardziej zagrożonych działaniem czasu.

Pokolenie, które nie dba o groby swoich przodków, nie zasługuje na pamięć.

Będąc członkiem Komitetu Opieki nad Starym Cmentarzem w Tarnowie ponad 20 lat muszę z całą odpowiedzialnością podkreślić, że odwiedzający Stary Cmentarz w Tarnowie zarówno Tarnowianie jak i osoby przyjezdne zasługują na szczególne słowa uznania. Cóż, może Komitet bez szczerego serca darczyńców chcących ratować to, co świadczy o naszej tożsamości i przeszłości.

Pozostaje mi tylko na zakończenie prosić o wsparcie Komitetu Opieki nad Starym Cmentarzem również podczas kwesty w 2016 roku choćby drobnym datkiem. Może uda się nam wspólnie zrobić jeszcze coś dla tych którzy już ostatecznie przekroczyli mury Starego Cmentarza na Zabłociu w Tarnowie.

Tych, którzy przekroczyli granicę życia i śmierci.

Tadeusz Mędzelowski

FOT. TYGODNIK MIASTO I LUDZIE

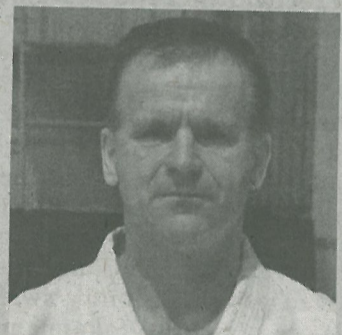

Jedna z rzeźb znajdująca się na Starym Cmentarzu

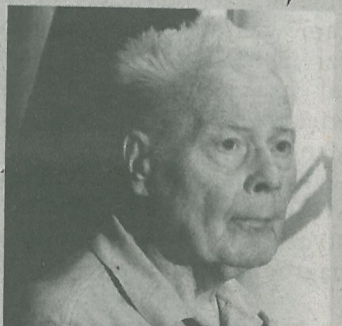
Józef Stós

(1921 – 2016) – Były więzień KL Auschwitz i innych niemieckich obozów koncentracyjnych. 3 maja 1940 roku został aresztowany przez gestapo i osadzony w więzieniu w Tarnowie, skąd 14 czerwca 1940 roku pierwszym transportem został deportowany do KL Auschwitz. Ostatecznie udało mu się uciec z barki na Łabie. Dzięki niemu od 10 lat obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych.

Wiesław Gwizd

(1958 – 2016) – Były wieloletni prezes i trener Tarnowskiego Klubu Sportowego Kyokushin Karate. Był posiadaczem jednego z najwyższych stopni – piąty Dan. Od dziecka pragnął zostać sportowcem i tak się stało. Na treningi do Tarnowa dojeżdżał „Szczucinką” ze Szczucina. Wiesław Gwizd (5 dan) był wielkim przyjacielem klubu w Bartoszycach. Wielokrotnie przyjeżdżał do tego miasta na turnieje, pokazy, egzaminy. Od wielu lat szkolił i wychowywał młodych sportowców.

Mieczysław Siudziński

(1932 – 2016) – Były lekarz i społecznik. Przez wiele lat pracował w Gminnym Zakładzie Opieki Zdrowotnej. W latach 1990–1994 pracował w Radzie Miasta i Gminy oraz jako członek Zarządu Miasta i Gminy. Od 1994 roku był także prezesem Związku Dąbrowiaków. W 1994 r. zorganizował w Dąbrowie Tarnowskiej pierwszą kwestę na rzecz ratowania zabytkowych nagrobków i pomników na cmentarzu parafialnym, która przetrwała po dziś dzień.

Stanisław Komornicki

(1949 – 2016) – Były rektor oraz założyciel Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie. Był profesorem w Zakładzie Technologii Materiałów w Instytucie Politechnicznym, prowadził zajęcia z chemii ciała stałego i nauki o materiałach. Wcześniej pracował na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie na Wydziale Inżynierii Materiałowej i Ceramiki. Na krakowskiej AGH pełnił funkcję prodziekana i dziekana Wydziału IMiC d/s Kształcenia.

Helena Tucka

(1949 – 2016) – Założycielka i wieloletnia dyrektor Zespołu Niepublicznych Niepłatnych Szkół w Tarnowie. Była nauczycielem Szkoły Podstawowej w Joninach, Koszycach Wielkich i szkół podstawowych nr 2 i 12 w Tarnowie, dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 11 w Tarnowie, w latach 2003-2004 prezesem Zarządu Miejskiego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Tarnowie, organizatorem konferencji i sympozjów tematycznych.